

KULTUR14 juli 2018 10:00

Johanna Gredfors

Ottesen: Glöm Route 66, åk på en roadtrip via E6:an!

Går det att inbilla sig att E6:an förbi Helsingborg är lika magisk som Route 66? Ulf Stålhanes konstverk i Höganäs fyller den fula bilvägen med frihetslängtan.

Av:

Johanna Gredfors Ottesen

Ulf Stålhane's bilder är en odysse genom industriella landskap.

Bild: Ulf Stålhane

En undersökning om svenskarnas drömresor gjord av Resiabarometern förra året visar att många drömmer om att någon gång i livet göra en roadtrip. Helst ska det vara i USA, förstås, längs Route 66 och Highway 1, sol ska bränna och damm ska damma och varje måltid ska intas på en solkig diner.

Trots Trump och politisk oro, trots flygskam och klimatångest tycks den stora resan och den amerikanska drömmen om frihet fortfarande locka. Men en dröm stannar ofta just vid att vara en dröm, och substitutresorna fyller semesterveckorna. Några åker ner i Europa, de flesta stånkar fram sida vid sida på dammiga vägar som skär genom Sverige. Samtidigt är det ett privilegium, en lyx: att ens ha semester, en bil, ett körkort, friheten att ha någonstans att ta vägen.

Själv har jag alltid genomlidit själva resan med sammanbiten min, med blicken fastnitad vid horisonten (effektivt mot åksjukan) mot det hägrande målet. Den omtalade friheten känns långt borta när insidan av bilen blir allt kladdigare av svett och glasspapper, alltmer klaustrofobisk. När man slutligen svänger in på rastplatsen steker solen, ingen skugga syns. Man sköljer av sig i handfatet längst in i mackens butik, bakom rader av färdigbredda baguetter och motorolja. Vagg i vagg med macken ligger vägkrogen, en plats vars främsta kännetecken är de framrusande bilarna i bakgrunden, en vrålande susande bullermatta. Dagens rätt är pannbiff på bricka, man måste köa i tio minuter bakom ett fotbollslag på genomresa. Eller, här är ju alla på genomresa.

I konstnären Ulf Stålhane's bilder är resan i sig inte ett motiv. Däremot är hans verk en odysse genom det landskap som kan upplevas genom en bilruta, som man så ofta upplever staden. På Höganäs museum visar han just nu en serie grafik och målningar föreställande bilar, industribyggnader, bensinmackar, stora huskroppar, ledningar, villagator - ett pärlband av symboler som indikerar modern infrastruktur och bebyggelse.

Färgsättningen är dämpad, ofta monokrom, och flera av Stålhanes verk bearbetas digitalt, skalas av brus och smuts. Det gör att de ser märkligt rena ut, som om han berövat den specifika platsen dess yttre kännetecken och reducerat den till bilden av staden som idé.

Tidsmässigt är bilderna placerade i något slags obestämd samtid, här syns såväl funkisvillor som moderna byggnader, nya helikoptrar och bilar av äldre modell. Över stadens silhuett sänker sig sommarkvällen, från vägarna stiger varmt brus och avgasdis.

Jag tänker att jag har rest genom hundratals platser som denna - i samma sorts melankoliska skymning, på genomresa till något annat, något exotiskt eller åtminstone något bättre än dessa industriblock till halvstäder, utan människor, bara tusen olika hus och bilar med anonyma människokroppar inuti. För på vägen, liksom i Stålhanes bilder, syns inte människan. Bara spåren av henne.

Kanske är det för att de flesta av motiven är hämtade från Malmö (läser jag mig till) som jag flera gånger återkommer till tanken att Stålhanes bilder kan liknas vid estetiken i tv-serien "Bron", som ju utspelar sig i Malmö och Köpenhamn. Det dämpade ljuset, dovheten, det totalt otänkbara i att låta en pittoresk gränd eller ett rött trähus skymta bakom de stora betongkomplexen. Skräcken för att blanda vackert med fult.

Med åren har jag ändå allt oftare fascinerats av det där fula. Och en resa genom ett dystopiskt stadslandskap kan kanske vara eskapism nog för en lantis som jag själv, E6:an förbi Helsingborg eller Varberg eller Kungälv skulle kunna bereda plats för samma slags drömmar om frihet som den om Route 66. Är det inte, trots allt, samma damm, samma sol, samma ändlösa mil som avverkas? Jag kan ju åtminstone försöka inbilla mig det.